

N°. 51.

Seftdeena, 18. (30.) Dezember

1871.

Walsa par gabdu 1 rubl.

Mahditajs.

Eelidsemmes sinnaas. No Riigaa: rekruschi dohshana, — atkai drihw lohpus eewest no Pleskawas. No Skujenes: floblas-eeswehtischana. No Wallas puffed: pabr lohpou aistahweschanu. No Duggaschu pilk: pabr ugguns-greblu. No Wulfnes dr.: pabr floblu eeswehtischanaabm. Ahrsemmes sinnaas. No Saeswig-Holsteines: Schi.-Holsteineschi taggad meerä. No Gsapes: universiteet taiffshohi Strahsburgä. No Gkreikijas: tur taggad meerigali eet. No Franzijas: nemeers pabr taggabeju waldischanu, — jauns eemestis pret Wahjescheem. No Turzijas: Nemeers ruhgt Albanija.

Jaunalaas sinnaas. N. Thomson faulumalture un supersesatu fabrikis. Rabbs tautescha wahros tauteschu storpä. Pesteris un Eschaulste. Grabmaru sinna. Us seemas-ewehtseem. Petrifiktura. Greblu dublās. Sol-lugalla needelas peedshwojumi. Sehbug alla fallami wahrdi.

Eelidsemmes sinnaas.

No Riigaa. Wiffu-augstaka Keisera pasluddina-schana jeb manifeste no 7ta Dezember pawehle, ka preeksch armijas un karras-slottes peepildischanas, tai 1872tra gadda rekruschu janemm no abbejahm walsts daktahm un no Pohlus-jemmes gubernijahm, un prohti, 6 rekruschus no 1000 dwehselehm. Scho rekruschu nemschanu buhs wifszaur 15ta Janwar eefabht un 15ta Februar pabeigt. — Keisera Wifsaugstaka pawehleschana no tahs paschas deenas waldidamam senatam to sinna un uswehl pabr to gabdabt, ka schi darriichana drihs teel isdarrita un pabeigta.

— Sawä 47ta Ari. sinnojam, ka Widsemmes gubernijas waldischana bij aisleeguse lohpus, lohpuahdas, ehdamo ic. no Pleskawas gubernijas peemums eewest, tadeht, ka tur lohpu-sehrga parahdijufehs. Taggad gubernijas waldischana atkal pasluddina, ka us walsts eelichigu buhschanu ministerijas

pawehli schi aisleegschana atkal atnemta un lohpus no turrenes atkal warr eewest.

No Skujenes puffed. (Stattees N° 50. Weigums.) Kad atkal dseefma bij nodseedata, tad mahzitajs turreja lohti jaulu un firnigu eeswehtischanas luhgschanu, un pehz schabs isfazzija eeswehtischanas wahrdus, us kurreem, ar bajunes skannas palihgu, wiffi sapulzinati ar pakustinatahm firnim skanni dseedaja to 385tu dseefmu: „Tam Kungam pateizeet u. t. pr.“ Pehz masu atpubschanas biritianu mahzitajs, lohpa ar floblas waldischanas lohzehtseem, peenehna tohs atwestus floblas behrnus. Pehz schi darba tikka no 415. dseefamas 1ma un 2tra perschina ar basunehm un lohru dseedata. Nu turreja floblas wezzafais runnu us sapulzeteem behrneem, tohs ar jaulahm pulkehm smarschoschas pawaffaras laika salibdsinadams un teem pee firds libdams, lai scho, winneem til jauli ustaitu weetianu, ar simtkahrtigahm pateizibahm no wezzakeem un walsts preekschneckeem fanemmoht; lai effoht rahmi un paklaufigi, un pabr wiffahm leetahm deewabihjigi, kreetni un gohdigi behrni. Pehz wiinna turreja draudses floblmeisters wifswairal us peeauguschu sapulzi runnu, kurrä winsch peeminneja, ka wiffi dsibwi raddijumi effoht ar meefas spehkeem apdahwinati; tillai zilwels effoht tas weenigais, kurram, libds ar scheem, arri wehl garra spehks peeschirts, un israhdija, ka tapat la meefas spehzigi augoht un atthstotees zaur labbu lohpschanu, itt ihpaschi tee garra spehki audsejami un lohpsjami, lai warretu pilnigi tift, un ka schi audsinaschana un lohpschana weenigi wotekoht zaur floblahm un labbahm mahzibahm. Schis leelafais zilwetu us-

plaußchanâs darbs preekschlailôs pee mußfu Latw. tautas til mafumâ ween bijis mannam, bet taggad eeffch scheem pehdigeem gadbeem ar Deewa palihgu, zaur pulzigu ffohlu zelfchanu, pa wiffu mußfu Baltiju ar milfu fohteem us preekschu gahjis un isplattijees. Lai tapehz wiffa mußfu Latweefchu tauta, un fchodeen ihpaschi Bahnuscha walsts lohzeffi, kurreem nupat jaunu ffohlas nammu eefwehtijam, firfnigu pateizibu isfalltoht wiffwairaf mihtam Deewam; tad arri semmes = tehvam Keiferam, par winna fwehtibas pilneem liffumeem un wiffieem draudsjes un walsts preekschneefieem, kas pee fcha darba ruhpiigi bijufchi. Lai nu fchis isplaußchanas darbs arri fchai ffohlâ seedoht un falkojoht Deewam par gohdu, nahburgeem par preekschfihmi un paschai Bahnuschwaftei par fwehtibu un laimi! Nu arri wehl tas jaun-ezelts walsts-ffohlmeisters apfweizinaja famus ffohlas behrnus un winneem pee firbds liffa, lai ufzihrtigi un pallaufigi fawu ffohlas laifu nobfihwo, few pascheem par aplaimofchanu un wez-zakem un ffohlmeifteram par preeku. Wiffupehdigi nu walsts-wezzakais P. Kalnin turreja plafchafu runnu, kurrâ papreefch isftabftija, ar lahdecem grubtumeem fchi walste pee fcha namma ufstaißfchanas tiffufi un fa zaur balku peedahwafchanu no muiffchas, un naudas palaufchanu no lahdes zaur waldischanu, winneem ta buhwefchana warrejufi idoh-tees. Lai tad nu ar firfnigu pateizibu wiffi Bahnusfch walsts-lohzeffi famas firbdis pazektoht us Deewu, lai arri pateiztoht semmes Tehvam un augftai waldischanai, zaur fo semneeku fahrtai nu brihwiba un ihpasfchiba eemantojama. Weidsobt wiffch — wiffas walstes wahrda — isfazzija firfnigas pateizibas draudsjes mahzitajam, kas ar mihleßtibu un no labba prahtha bij atnahjis fchodeen us fcho weetinu un ar faweem fpehzigeem un dedfigeem wahrdeem wiffu firbdis tâ pahrnehmis. Tapat wiffch isfazzija firfnigu pateizibu mußfu draudsjes ffohlmeifteram un winna kohram, kas ar jauku dseedafchanu un hafuanu ftannu wiffu fapulzinatu aufis til jauki effoht apmeelofufchi, un wehleja wiffieem firfnigu weenprahthibu un mihleßtibu jo prohjam. Us to pehrminder leelsfungs wezzakam rohlu fneedfa un atgahdinaja wiffieem walsts ammata-wihreem, fa lai wianni deewabihjigi un taifni fawu ammatu isdarroht un gohdigi un gaddigi dßihwodami, wiffai walstei par labbu un derrigu preekschfihmi paleektoht.

No Walkas puffes. Mums ditti fchehl, fa të pee mums Walkâ arr' wehl naw eetaifnijufchs „lohpuaifstahwefchanas beedriba,“ jo arri pee mums lohpu-bendes irr deesgan redsami, kam pahtaga nepeeteel pee peelfuffufcha nomohzita lohpuina, bet kas fawu bendes darbu ar labbi refnu rungu ftrahda, tad ftrdsfafch to par fpehlu pahraf ußliffu wesumu nefpehji wilft. W. muiffchas bomberneeks (?) nefenn us Walku brauzoht firgam pahrfitta kreifo pallaf-fahju ar tahdu fpeefiti, kas til refnis, fâ pahtagas

fahts. Tâ wiffch leezina, bet kas tad warr finnaht, woi nebij refna runga. Sirgu wairs newarreja is-ahrsteht, kas bij tuhda janofchauj. Ta ta alga par nefchehlastibu.

R. M.

No Luggafchu pils. Swehtdeen, 5tâ Dezbr. pulft. 3 no ribta nedegga fchahs walstes Schaggat mahjas gruntineefam rija lihds ar wezzu dßihwojamufambari, kas gallâ bij peebuhwehts un fur wairs nedßihwoja. Sadedßis dauds lohpu-usturra lihds ar lahdecem 40 puhreem aufu, kas kambari bij. Rahdas 3 deenas nebijufe krafßns kurrinata, tiffai to deenu preeksch tahs nelaimes linnus kulftijufchi pascha gruntineefa tehws ar puiff, bet neweens no teem neffoht pihpetajs un tadeht no fcheem jau ugguns newarrejis zeltees. Tapehz jadohma, fa nebehndeeeku rohlas effoht to ugguni peeliffufchas, jo katra mallâ — Deewamfchehl! — netrubbft tahdu, kas tihlo ohtram fshabi padarriht, pahr to ne fo nerekfinadami, fa ar to paftahda fleplawu darbu, fo laizigs un mußfchigs fohds fagaiba.

R. M.

No Allufnes draudsjes. 29tâ November tiffa Malupes pagasta ffohla eefwehtita, kas us to wiff-labbaf eerifteta un tuhlin tiffa eefahfts ffohlu tur-reht. Tapat arri tai 13tâ Dezember eefwehtija Allufnes pagasta ffohlu un ffohlas mahzibu tuhlin eefahfa. Pahf fchahm abraham ffohlahm ne-eedrohfchinajohs plafchakas finnas doht tapehz, fa pee winnu eefwehtifchanas nefefmu flahf bijis. Warr buht, gaddifees zits, kam tas labbati isdohfees.

G. R—j—n.

Ahrsemmes finnas.

No Schleswig-Holsteinas. Namehr wiffieem taggad azzis raugahs us zittahm mallahm, fur noteel tee jaunakee brihnumi un leelafahs leetas, tamehr fchi semmite paleel glufchi fâ aizmirsta, — lai gan til maf gaddi ween pagahjufchi, kamehr ir të bij leelais trohßnis. Raffitajeem wehl buhs flaidrâ atminnâ, fâ Prufchi ar Ehftrikeem kohpâ fcho semmi Dahneem nonehna un pee Prufßijas peedallija; pehzaf gan wehl teiza, fa Seemefa-Schleswigu buhfoht Dahneem atdoht atpalkaf, ja zaur balfofchanu israhdisfchotees, fa leelafa eedßihwotaju dalka tâ pagebroht. Dfirdeja arr, jeb awifes ftabftija, fa 'eedßihwotaju weetneeki us Berlini nahfufchi, fehniu luhgt, lai winnus atlaisfoht pee Dahnijas un t. pr. Bet Prufchu waldischana wairaf zittu nelo nedarrija, fa til taif semmes eetaifija fawu waldischanu un eegroßftija wiffu pehz famas wihfes, zerredama, fa laifs wiffu pahrejo isdarriffoht. Un tâ arri irr notizzis. Schleswig-Holsteineefchi ar Prufchu liffumeem un eetaififchanahm til labbi effoht apraddufchi, fa taggad jau ar wiffu pilnâ meerâ. Gan teem kautineem, kas ihpaschi wairaf pa juhru braufa, eefahlumâ nebijis wis pa praham, fa wiffieem winnu jaunefteem ja-usnemm farra-deenests, tomehr drihs fajuttufchi, fahds labbums winneem

zaur to, ka peederroht pee leelakas walstes. Paschi tablafee sweineezini taggad labprabt nosauzotees par Prubfcheem, pa swehtdeenahm uszektot Prubfchu woi Wahzsemmes karrogu pee sawas mahjas un ar Prubfchu lehnina familijas bildehm puschlojoht sawas istabas seenas. Zhpaschi schi pehdeja karra flawa un uswarreschanas gohds winnus jo zeetat effoht peefehjis Prubfjai.

No Elsas raksta, ka Wahzu waldischana nospreeduse, scheem jauncem pawalstneekem Strahsburga zelt weenu augsto skohlu jeb uniwersiteti un paschu pilsehtu istaisiht leelaku, ta, ka tur wehl preefsch tahdeem 300,000 eedsihwotajeem buhtu ruhmes. Strahsburgas muhri effoht deesgan tabli stepti, bet tur wirsu dahrsi ic. ween; tadeht ar jaunu ehlu buhweschenu pilsehta palikschot neween ruhmita, bet dabbuschicht arri weffelikalu dshwi un t. pr. Lai nu ta deesgan pahr winneem teetoht gabdahs, tomehr effoht wehl tohti dauds prettineeku un daschi, protestanti buhdami, dohdot sawas behrnus Jesuitu skohlās, tapehz ween, ka tur skaidri franziski mahzot un Wahzeescheem pahr tahm skohlām ne-effoht ne kahda usraubfischana.

No Chstreikijas. Leelais trohfnis gan taggad rahdahs norimmis, bet kas sinn, zit ilgi. Saunais ministeru preefschneeks Auersperg wezzus runnas-wihrus jeb tautas weetneekus bij atlaidis un lizzis jaunus iswehleht, tas nu irr gan notizzis. Salka arr', ka effoht lihds schim waldischanai par labbu tahs wehleschanahs isdewuschahs, bes kas warroht sinnaht, ka wehl lihds gallam buhschoht. Pahr waldischanu newarroht fuhdseht, ka ta kahdu wiltu pee wehleschanahm buhtu darrijuse, jo miuisteru preefschneeks Auersperg tik ween mehnesi effoht sawa weeta un winsch nepaspehjis tohs waldischanai prettigus frohna deenesneekus atlaist, fur tad wehl buhtu warrejis us zittleem kahdeem nikkeem dohmaht.

No Franzijas. Englandes awisehm is Franzijas rakstot tahdas sinnas, ka Frantschi katru deenu paleetoht nemecrigali pahr sawu taggadeju semmes waldischanu. Dauds laudis lihds schim faufschees par republikaneescheem, lai gan eefschigi tee keisera walsti wehlejoht. Bet schis leelais gihmis jau paleeloht par wezzu un winni jau fahloht kaunetees tahdu wehl ilgali wallaht; tadeht daschi jau leetoht noht sawu leelo gihmi un wallodu un fahloht runnaht ta ka pateest sawa firdi dohma un kahro. Arri komunisti, kas to par gohdu turrejuschi, fewi faultees par republikaneescheem, dusmojotees us; tautas weetneekem, ka tee kaunotees isteikt keisera waldischanu, lai gan republiku paschi ne buht negribboht.

Frantscheem effoht atkal jauns eemeftis, pahr to kaunotees us Wahzeescheem. Wahzu kanzleris Bismarks 7ta Dezember grahmatu laidis us Parihsi Wahzsemmes wehstneekam, fur tas Wahzsemmes waldischanas prabtu un apnemfchanahs Franzijas waldischa-

nai leet sinnamu darriht. Schinni raksta Bismarks paminn to, ka Frantschu swehrinato teefas diwus flegawus, kas Wahzeeschu karra-wihrus meera-laita nokahwusch, laiduschas waktā un nosazzijuschas par newainigeem. To kad teesu un taisnibu tahda wihse aplam neewaijoht tahdi wihri, kam teefa un taisniba lohpyama un fargajama, no ka tad lo labbu warroht fagaidiht un us lo tad fiveschineeki warroht patautees? Kad tahdas leetas noteekoht, tad gan warroht ir Wahzeeschi prett Frantscheem tapat darriht, — bet winnu gohda-prabts un ustizziba to nekaujoht. Tadeht nu prett tahdu ne-taisnibu no Frantschu puffes waijadsejis winneem, Wahzeescheem, pascheem raudsiht few taisnibu gabdaht un tapehz effoht tohs aprinkus, fur Wahzeeschu karra-wihri wehl eefschā, likfusch, sem karra-waldischanas un karra-teefas. — Us preefschu, ja tahda negantiba notikschot un Frantschu teefas tohs flegawus nedf paschas sohdischoht, nedf isdohschot winnu teefahm, tad raudfischot tahdus Frantschus fakert un aiswest prohjam par kihlu, jeb arri us kahdu zittu jo spehzigu wihsi tohs speest, kamehr darrichoht pehz taisnas pagehreschanas un t. pr." — Frantschi pahr schahdu draudeschanu effoht tohti nitni palikfusch, fur teem buhtu ja-atsiht, ka nepareisi darrijusch, un winnu awises katra pehz sawa spehla raugohht Bismarka wahrdus greest par kaunu, fazzidamas, ka winsch runnajoht, ka jau daschdeen' pahrgalwigs uswarretajs; laikam mellejoht eemeftu, zaur to sawus karra-pulkus wehl ilgali atstahht Franzija. Parihses awise falkoht, Bismarkam effoht taisniba, kad winsch falkoht, ka wehl newarroht Wahzeeschi Frantscheem ka draungeem twotees, jo sinnam, tik gads ween wehl effoht pagahjis, kad Wahzeeschu leelgabali sawus schahweenus laidusch, us fewahm un behrneem tai pilsehta, fur Wahzeeschi katru reis ka weest usnemti un pilnu meeru haudijusch. Zitta awise atkal falkoht, ka straume affiku effoht stary Franziju un Wahzsemi. — Kur tahdi wahrdi dshidami, tur us ihstu satizzibu wehl naw to dohmaht. Zitti Frantschi dikli kaunojahs, ka waldischanas teefas wehl neteek no Wersaljes pahrzeltas un Parihsi, bet dauds zitti tahdai pahrzelschanai atkal irr pretti un t. pr.

No Turzijas. Turzija, lai gan daschureis ta parahdahs, ka fahfischot daschas leelas pa labbaku zeltu eet, tomehr tas tik leeki ugguni ween effoht; kad weena weeta dohdotees us walstis mantu tau-pischamu, tad ohtra weeta ta teekoht nekahrtigi isfchlehdeta, — wezzem Turku eeraddumeem, kuhtribai un plehschanai arween sawa weeta. Albanija, ka jau agraki sinnoja, bij nemeers fazehlees zaur to gubernateru, kas us plehschanu bij padewees un to tadeht no ammata atlaida. Taggad tur eeliks janns gubernators, Mustafa Pascha wahrdā, un tas tik to sawu weetu usnehmis, ar sawu karra-spehta pulku dewees us Albanijas kalneem pee firdigahs Mirditu

tautas, tai atnemt kahdas lihdschinnigas teefas un brijwibas. Tur tas pagebrejis, lai til un til jaunu zilwetu winnam isdohdohht preetsch karra=deenesta. Bet schahs tautas wirfneeks, Dijon Paschits tam atbildejis, ka Mirdidi nekad tahdu likumu ne-effohht peenehmufchi un tas winneem ne-effohht jadarra. Bet ja Pascha to grihbobt usspeest ar warru, tad winsch arr wis nebaidotees, winnam pretti eet us platscha. Gribbedams sawu warru parabdihht, wirfneeks drihs isrihtojis 1200 wihrus, ar to Pascham rabbijeos un schis la suns asti nolaidis greesees atpallat, jo ar sawu sawu saldatu newarrejis ne to eefahht. Bet, kas sinn, kas wehlat notiks, woi Albanijas kalnos drihs nebuhs kaufchanahs.

Zaunafahs sinuas.

No Londones, 16ta (28.) Dezbr. Krohna-prinzis jau irr til tahht bij atspirdsees, ka dokteri jau galwoja, ka palischoht weffels, bet taggad effohht atkal palizjis flittaks. — No Schefshurstes sinuo, ka Napoleons fazzijis: pehz 6 mehnescheem winsch warreschoht atkal us Franziju atpallat greestees.

No Berlines, 15ta (27.) Dezbr. Bairijas waldischana nospreeda, pee pahwesta wairs neturreht sawu ihpafchu wehstneelu, bet ta darrischanas usdoht wiffas Wahzu walstes wehstneekam. — Alschihres walste, Salta aprinki ta pils ehta Dran zaur semmes-trihzeschana, kas 9 stundas no weetas plohhjabs, irr ispohtita; laime wehl, ka daudj zilweht naw gallu dabbutufchi.

H. Thomfona kaulumaltuwe un superfosfata fabritis.

Daschs no muhsu zeen. lassitajeem jau fenn irr wehlejees, kahdas flaidratas sinuas par Thomson k. kaulumaltuwi jeb kaulu dsirnawahm lassihht un tadeht zaur Masflawas preetschpilssehtu un Zahna-wahrteem turp aibrazam, to wiffu apflattihht. Tur nu atraddam fabriki pilna spehla strahdajohht; bet tadeht ka fabriki bes ihpafchas atkaufchanas irr aistleegts ee-eet, paschu fabriku fungu usmeklejam. Thomson kungs laipnigi muhs usnehma un pats muhs zaur fabriki pawaddidams, illatru leetu pehz kahrtas mums isskaidroja.

Kauli teel ar windu uswillti ohtra tahschâ, tur pahrsijahhti, lai atmeni un smiltis, kas kaulos atrohдах, isschirrahs un tad diwos 10 pehdas angstos, garrenos dselju katlos eebehti. Tad teel katlu galli ar zeeteem dselles wahkeem aistaihhti, un tad zaur ihpafchahm truhbahm sprizze uhdeni tais katlos, zaur to tee kauli teel nomasgati. Pa to starpu laisch futtu no damskatla teem wirfu un til ilgi tohs faute, lamehr galka, kas pee kaula atrohдах, istuhst un pats kauls irr til traufslis palizjis, ka to ar pirsteem warr sapluzzinahht. Nu teel futta zaur ahnfeneem islaista, tauki notezzinati un tad tee katlu appafsch-gallos buhdami wahli attaihhti un zaur teem tee nu issauteti kauli isnenti. Tai pascha brijdi teel arri schibberi pee skurstena attaihhti, kas futtu un twaikus nowell un fabriki tihru un flaidru gaisu darra. Tee issautetee kauli nu us krahfni teel uslitti preetsch kalteschanas, fur tee til ilgi paleel, lamehr pawiffam iskaltufchi. Iskaltufchi kauli teel fabriki

eenehti un tahda maschina eelitti, kas tohs masohs gabbalinos fadaufa; te nu winni zilweta azzihm pasuhd un dabbu tohs tillai ohtra tahschâ jau gatawus maisos 6 sortes isschirtus redseht.

Is ta minneta maschina winni teel pahr feetu us kurra naglas un zitti dselshu, kohla, drehbhu u. t. j. p. gabbalini isschirrahs; tad teel schee kaulu smalkumi pa grihdas appafschu us preetschu stumati lihds weenai weetai, fur pee fiknas peeschuhhti stohpini tohs fahht smelt un stahwu ohtra tahschâ usnest. Tur tee tohs eeberr ihpafchâ maschina, fur nu schee kaulu smalkumi teel issijahhti un sortes isschirti. Tahs rupjakas sortes teel laistas zaur wehtijamu maschinu kurra zaur wehju teel wiffi puttekti un puhkas ispuhstas. Tee smalkumi eet atkal us tahm turpat blakkam stahwedamahm dsirnawahm, fur tee wehl teel malti un tad zaur bihdeles zilindri laisti. Tahs rupjakas sortes, kas irr appatos graudinohs, la sirni, teel taifiti preetsch zuktura fabrikeem un tee samalti milti irr tee kaulu milti preetsch lauku subdoschanas, kas par 9 rubti birlawa teel pahrdohhti.

Wiffas maschinas teel zaur weenu damsmaschini, uo 15 sirgu spehkeem, dsihtas. Ihpafchâ nobalka atrohдах kehkis preetsch tauku wahrischanas un schkaidischanas un atkal irr sawa schirra, fur superfosfats teel taifhts. Kad nu Thomson k. waizajam, la winsch us tahdahm dohmahm nahzis tahdu fabriki taifht, tad winsch mums to isskaidroja ta:

Par semkohpi Widsemme dsihwodams winsch ilgojees pehz dsittakahm mahzibahm un te sawu ammatu atstahjis un us Wahzsemmi nobrauzis, tur weena semkohpu Akademija eestahjees nu schzis semkohpibas un tautu fainneezibas sinnatibas mahzitees. Wehlaki zaur sweschahm semmehm reisodams tas eepasinnees ar wiffadeem fabrikeem. Kad winsch wehl ihpafchi mahzijeos pasihht kahdu leelu swehtibu semmes mehflschana ihpafchi ar kaulu milteem un superfosfatu, semkohpeem atnes un ka tahdi widdi, fur ihpafsch' schee mehflti teel bruhketi, ihfa laifa usplaufufchi, tad arri apnehmees sawas tehwijas semkohpus us scho skunstigu druwu mehflu bruhkeschannu skubbinahht. Ta tad winsch jau 1864 u. 1865 gadda te Mahjas weefi brangas mahzibas par kaulu milteem u. t. j. p. saweem tautas brahkeem pafneedfa.

No ahrsemmes pahrnahzis, winsch wairs par semkohpi nepalikke, bet H. K. Schmidt k. fabriki eestahjabs, to tas wairaf gaddus waddija un ihpafchi preetsch semmes subdoschanas un kaulu miltu eeweschanas zaur wahrdeem un raksteem puhlejabs. 1869 gadda ruddeni winsch eedohmaja pats tahdu fabriki taifht. Winsch nopirka grunti un fahka us tahs to fabriki buhweht un 1870 gadda no Wahzsemmes pastelleja wiffu fabrika eeritti, bet ta Frantschu-Wahzu karra deht tillai wehla seema tahs fenn gaiditas maschinas atnahza un tadeht fabriki til wehl 2tra Aprili schai gadda warreja atwehrt. Fabrikam ihfa

laikā arri, gohds Deewam, deesgan laimejees, jo tai fāha gadda semkohpigu leetu ištahdišanā wiņsch pirmo gohda algu (sudraba medali) par fawem labbi isgattamoteem mehšleem dabbuja. Šchis fabrikis ihpašchi dibbinajahs us to, ka is muhsu ohtas ik gaddōs lohti daudš fauli teel aiwēsti us ahrsem-mehm un no turreenes atkal par dahrgu naudu superfosfats atpalkat pirktis. Superfosfata eeweschana irr pehbejōs 5 gaddōs trihskahrtigi wairojusehs un tadeht bij zerribas; jo kad fosforita superfosfats tik daudš teel brušlehtis un par labbu irr atsihts, žif tad gan newaijadseja faulu milteem un tam is faulu milteem taišitam superfosfatam eet.

Bet lihds Th. f. fawu superfosfatu isfohlija, tad arri tubliht ahrsemmes superfosfatu pahrdeweji zennu lihds 20 procentem pamasinaja. — Kur lihds schim weens maifs superfosfata 5 rubl. 50 kap. maksaja, tur nu taggad rubl. 50 kap. un wehl lehtaki pahrdewa. Pirzeji arri wehl ihstenu superfosfata wehr-tibu ne isšchir un tadeht wairaf us lehtaku zennu ne kā us pašču prezzi luhsojahs. Us tahdu wihs nu Th. fabrikam leela pahrmeschana zehlahs, ka fawu prezzi dahrgaki pahrdohdohht, bes ka wiinna isflaidro-fchanahm un attaisnoschanahm klaušija. Tā tad wiņsch nu arri cesahka is fosforita taišit un pahrdohht 30 kap. weenu maifu lehtaki ne kā ahrsemmju superfosfata pahrdeweji, tas irr par 4 rubl. 20 kap. un partijas par 4 rubl. weenu maifu no 240 mahzinas smaggu.

Tē nu warr ikweens pats isprohweht un pahrlēezinatees, kuršch superfosfats irr tas labbakais un preeksch semkohpa tas lehtakais. Wai tas, kas is faulu milteem taišit un kas maksā 5 rubl. 10 kap., wai tas ahrsemmes superfosfats, kas maksā 4 rubl. 50 kap. sudr., jeb tas ko Thomson f. taifa un kas tik 4 rubli maksā. Pehz muhsu dohmahm tas ahrsemmes superfosfats us nekahdu wihs newarr labbakš buht, bet dahrgaks gan, tas irr, kad pehz mantoteem augteem to apdohmigi noswehrs.

Semkohpejeem zaur Thomson f. fabrika arri tas labbums zehlees, ka ahrsemmes superfosfats us reisi tik lehts palizzis, kā lihds schim wehl nekad un ohtruhahrt semkohpis warrehs ar drohschafu ustizzibu weetu ismekletees, kur to ustizzigatu prezzi dabbu. B.

Kahds tautescha wahrds tauteschu starpā.

(Gefuhtis.)

„Mahjas weefs“ jaw dāschu reisi irr peeminējis, ka wiinaam kildas tauteschu starpā reebj, ka schahdas kildas tautas plaušchanai šahde. Gribbedams kahdu meerprahrigu wahrdu par nerimdamu kildu tauteschu starpā runnaht, — no ka gan drihštetu draudsigafu paspahri un weenprahritu gaidiht, kā no „Mahjas weefa“?

„Baltijas wehstneffis“ pagahjušchā sebonē laida klaijuma garru rakstu „Par skohlahm“ no Gedaut lunga. Schinni rakstā rakstītajs runna par skohlahm un wiinu zehschanohs Pruhšija, gribbedams laikam fawem pehzgalligeem spreedumeem par pasahwofchu skohlas buhschānu Baltija wairaf pamatta un mehra peedohht. Gedaut lunga spreedumi par muhsu skohlahm šhme-

jahs wišwairaf us Biosemmes skohlotaju skohlu Walfā, kurrū wiņsch leekahs jo turu štattijis. Wiņsch atrohn, ka: „Wallas seminarijas eerlste irr tahda, ka lai Latweeschu un Jggauku jaunēki fawus tehru-tehru tikkumus un wallobu tik drihs, žif til ween warr, atstahdu un ašmirstu. Tautas labbaka audse, tē 4 muhrōs dšhwodama, nedabbu ar žitteem žilwefeem šatittees, un it ihpašchi ar Latweeschem ne, kas wiinu wallobu runna. Wišas mahzibas pasneedš Wahju wallobā, seminaristi fawā šarpā runna til wahzifli, ar direktori un skohlotajeem runna til wahzifli. Šchi seminarija irr eerohjis preeksch wahzinafchanas.“

Wehl dāschus žittus truhlumus Wallas seminarija atrahdis, Gedaut lungs issalka fawōs wahrōs fawu nepatifschānu par scho leetu, rahbidams tahs melnalahs biloes par schahdas eerlste augteem muhsu deenās un nahlamibā.

Us scho rakstu bija „Baltijas wehstneffis“ № 25 nodrikkēhts atbildees rakstis no Erdmanna lunga ar to wirsrahtu: „Wišgrubhtaki irr few pašču pašit; wišweeglaki — žittu smahdeht.“ Kā jaw no wirsrahtā nomanna, atbildetajs mafak rauga tohs no pirma rakstitaja usrahditus truhlumus par neriltigeem jeb pa dalkai neriltigeem aprahdiht, bet atbild tam tadeht, ka wiņsch fewi pašču nepatidams „smahde“, „neewa, waino, nizzina, wišju gohdu seminarijai laupidams“, tikkai ismeedams, bes buhdama un pasahwedama labbuma atšichānas.“

No Biosemmes skohlmeisteru šapuljes Latweeschu awijes is-pauba spreedumu no 30. Juni, kurrā schogadd šapuljejušchees skohlmeisteri Turraidā „noschelo“, ka „Baltijas wehstneffis“ bes wišas prettirunnafchanas un peehšmeschanas no redalžijas pušes, usachmis „nepateesu nizzinafchanas rakstu“ par Wallas skohlmeisteru skohlu, „ko kahds „Gedauts“ fawā ne-apoohmibā un augstprahtibā wiinaam peefuhtijis.“

Peezi neddelas pehz Erdmanna lunga atbildees „Baltijas wehstneffis“, ta patte lappa nēša pagarru rakstu no Waraidofchu Sandera, kuršch wairs nerunnaja teescham us publiku, bet fuhtija zaur minnetu awiwi wehstule wišsupirms preeksch Erdmanna lunga. — Erdmanna lungs atbildeja us scho wehstuli ar wehstuli, kurrām „Baltijas wehstneffis“ fawas šarpas leedsa un kurrām tavehz bija patwehrums jaluhšahs pee „Mahjas weefa.“ No eejanufschānahs schinni šrihdes leetā težjami nebihdamees, „Mahjas weefs“ nešenu diwōs nummurōs Erdmanna lunga wehstuli laudis laida.

No wišā aistitka kildas gahjuma mehš warram ar noschelo-fschānu eewehroht, žif ahtri pee mums wehl spreeschānas par jo wehrtu, zeenijamu un mihsu leetu, kahda muhsu Wallas seminarija, warr nepeeklahsigās kildās spreedēju pašču starpā pahrdwehrs. Schahda eewehroschāna eeksch muhsu atklatas dšhwes mums naw pirma. No ka gan tas nah? Wai atklatā spreeschānas walfā schē wainiga?

It latram gohdigam, apgaismotam žilwelam muhsu deenās wajadsetu sinnaht, žif berriga un wajadšiga irr swabbadu dohmu swabbada issazšichāna. Dohmu un spreeschānas swabbadiba irr prahta gaismas, schihs labbakas, zeenigalas meefšgas dšhwes radditajas, anglis un zehlejs. Widdutšchōs, tur dohmu un kritikas brihwiba pilnigi dšhwo, tur wiinaas nestahdibu, wajadšibu, nepeezeešamibu newaijadsehs aprahdiht. Pee mums, Baltija, tas warr buht druzin žittadi. Tadeht man schfeet, riebuhs wišai leeki, kad schē labdas mahzibas no kahda jo eewehrojama Anglu sinnatneefa D. St. Miša peebilou. Sawā rakstā „Par brihwibu“, Mišs dohmu un kritikas brihwibu dibina us schahdeem 4 pamatteem:

1) Dohmas, kurras nelauj issazšit, warr buht taišnas. Kas to negribb atšit, turra fewi par neinaldigu.

2) Dohmas, kurras leeds issazšit, warr buht tik pa dalkai taišnas, kā tas wišwairaf dšhwe irr. Ja nu schahdas pa dalkai taišnas dohmas šagrubšchahs ar dohmahm, kurras laudis par taišnahm turra, bet kurras tik lohti retti, jeb gan drihs nekad pilnigi taišnas naw: tad zaur to ta ne-atšitā taišnas dalka warr arri atšitā tikt.

3) No laudim par taišnahm atšitās dohmas warr pat

pilnigi taifnas buht. Ja nu schihs dohmas nelauj aistitt, bahrgi aistitt, tad laudis tahs ar laifu wairs prahtigi ne-atsiht un nefajuht: winnas pahrwefrschahs par aisspreedumu (Vorurtheil).

4) Bet ar to wehl naw gan: taifnibas mahziba (doktrina), turru newarr aistitt, warr zaur to ar laifu palitt nesaprohtama, warr saudeht sawu warru par lauschu dabbu un darbeem; swehta taifniba (dogma) pahrwefrschahs tuffcha, neeziga ahrihschiga buhschana (formaliba), turra nefahda labbuma ne-atmett un til lawe jaunahm, firnigahm pahrliezinafchanahm zeltees, kas if flaidras sapraschanas jeb if pascha eewehroschanahtm zellahs.

Schohs pamatta spreedumus, turru minnehts Anglu prahtneeks pehz plajschahm un sihtahm noswefrschanahtm sawa raskta dibbina, man lillahs ihpafchi tadeht wehrts peeminneht, la daschi zittadi itt kreetni wihri pee mums, ar atklahtahm apspreefchanahtm ne-apradbuschi, turra us tahm ne wissai draudfigu prahtu. To mehhs gaischi rehsam arri minnetä klooda par muhsu Waltas seminariju. Teesa gan, Gedaut lungs sawa pirmä raskta spreeda par scho mihtu fshlu lohti bahrgu, warr buht par dauds bahrgu, teesu. Schi bahrosiba par angsti zeenu fshlu warreja daudseem pee mums Baltija par schulti buht, turru spreedejs pee sawa Latweeschu tehrowsemmes mihslestibas wihna peepillinajhs. Bet nefaprashta un ne-aprashta leeta wajaga atklahtahm spreeschanahtm tur buht, kur tuhliit pee rohlas irr atbildes, ka: „Wissgruhtati irr few paschu pasht; wissweeglaki — zittu smahdeht,“ kur atbildetajs wehl ne-atbildetajs jaw spreedeju paschu aistarr. Brihnum, ka arri Turraides zeen. Wissemmes fshlotaju sapulze turreja par wajadfigu atklahti, zaur awishehm, „noscheloht“ par weenu awischi rasktu, „to lahhs Gedauts sawa ne-apdohmiba un augstprahstiba „Baltijas wehstneffim“ peesubstijis.“ Bet warr gan arri buht, ka zeen. sapulzejuschees fshlotaji par daschadahm swarrigahm leetahm spreedami un dohmadami, eestattija to „noscheloschanahtm“ leetu par nestwarrigi, kahda winna teescham irr, un tadeht negribbeja zaur pretteschanohs laifu laweht, tad kahds jeb lahdi no sapulzejuscheem sapulzei „noscheloschanahtm“ preeschä liffa.

Waltas seminarija irr Latweescheem jo zeenujama un dahrga weeta. Leeliftus anglus winna tautai irr nefuse. Dauds no winnas bijuscheem mahzelleem mums buhs jastahdina Latweeschu tautas jo kreetno dehtu pulka. Dauds no scheem tautas dehtem iteenas subri publejuschees un publejahs sawus masatohs tauteschus gaismodami un Latweeschu tehrowsemmes mihslestibu firdis leedami un fahnodami. Waltas seminarijas direktoris irr Latweetis, turra puhles wiina tauta ilgi, ilgi peeminnehs: Slawa muhsu Rimsef tehwan. Un wissu to laitam sinnadams, Erdmanna lungs spehi baidiht lassitajus Gebautu fungu wainodams, ka winsch Waltas seminarijat gohdu laupoh, itt ka Waltas seminarija buhtu til mas flaweta, ka „wissu gohdu tai laupiht“ zaur weenu awischi rasktu kahdam buhtu cespehjam. Netaini spreedumi spreedeju paschu waino un teesa, ihpafchi kad spreeschama leeta jo zeeniga irr. Tapehz widdufshads, kur garra gaisma jo lohfschi plaukt, neবাদahs atkaut pat par tahm swehtalahm un augstalahm leetahm spreekt. Turpretti atsiht, ka tahda spreeschana lohti wajadfiga. Apspreefchama leeta warr buht labba un teizama, bet warr atraftees wihrs, kas daschus ne-eeraudsihts truhlumus eeraudsihts, spehi to leetu wehl jo labbaki un teizamaki eegrohsibt. Apspreefchama leeta warr buht sawa laiffa bijuse jo labba un teizama, bet laifi wehrschahs un zaur to warr dascha leeta par nepilnigu, labbojamu palitt. Apspreefchama leeta warr pehdigi nepilniga buht, bet kreetnu wihru rohlas winna warr ta waddita un eerohtschota titt, ka augli wai selmes jo lohfschi parahdahs. Bet arween irr leeta, eestahbijums no laudim schkritama, kas to leetu, eestahbijumu rihto, wadda.

Ihpafchi arri es luhdsu rihsotajus, wadditajus no pascha eestahbijuma schkrit, kad usdrihslohs schi par Waltas seminarijas eerikti kahdu wahrdi tauteschu starpä fazzibt. Kad Waltas seminariju dibbinaja, bija wehl tahdi laifi, kad latris dauds

mas gaismohts Latweetis tihloja, ta faktoht, if sawas ahdas ahra sprukt, tee bija laifi, kad Latweeschu tautibas fajuhschana wehl nebija mohdusehs. Preefch tahdeem laiteem Wahzu walloba ween seminarija bija sawa weeta, lai gan Wahzeeschu pulks Baltija ne mas til lohti nelahroja Latweeschus pee Wahzu tautas peegreest. Bet „laifi wehrschahs un wehrsch muhs eefsch winneem.“ Muhsu beenas dauds Latweeschu kahro sawu tautu latwiski gaismoht un dauds Wahzeeschu kahro to pee sawas tautas peebroht. Ja nu schi Wahzeeschi ta darra, ta tee kahro, tad to minneti Latweeschi nefahro, teem tas reebj. Sinnams, buhtu nu gan taifnaki, kad ne weenu nespeestu, kad seminarija preefsch Latweescheem tautu arri Latweeschu wallobai wallobas daku. Ja to ne-eewehro, neodara, tad no tam warr daschadi sliktumi zeltees, ihpafchi ja Latweeschu tautas fajuhschana til rascheni aug, ta lihds schim. Arri lihds schim jaw buhs teescham kahdi sliktumi no Latweeschu wallobas peeflahjigas ne-eewehroschanas seminarija zehljusches. Peeminnefim til schi to, zil schi ne-eewehroschana naw lihdschuse to beesti fateekamu neezinadamu usflattu us Latweeschu wallobu, tautibu un z. masinaht, kas fajuhsdamam Latweetim gan warr pee fros fertees. Labbafas sapraschanas deht til pahri prohwes. Erdmanna I. sawa atbildes raskta Warraidotim peemin Wissemmes Latweeschu wallobu; winsch raskta: padagogikas un methodes. Mehhs tizgam, ka Erdmanna lungs, Latweeschu fshlotajus un Latweetis buhdams, labbi sinnaht, ka Latweeschu wallobai wairat dialektu, ne ta diwi, turru mahmina Daugawa itt ta zeeti un weenigi eefsch Wissemmes un Kursemmes Latweeschu wallobas dalfitu; mehhs tizgam, ka Erdmanna lungs labbi sinu, ka latwiska alfabeta ne-atrohnahs bohstabs a. Erdmanna lungs wissu to sinnadams, raskta to tapat, ta pee mums Wahzeeschi un deemschehl arri daschi Latweeschi raskta un drukta: Turre, Janne, Kaine, Breenje un z. — labbi sinnadami to Wahzu raskta liffumu: sweschas wallobas wahrdi ta rasktib, ta raskta to tanni walloba, if kurras wahrs nemts. Ja lahds Wahzeetis scho liffumu ne-eewehrotu prett zittu wallobu wahrdem, tad to launinatu par nemahzitu dehwebami, bet Latweeschu, Schihdu, Tschigganu wahrdi, ja weffelt teitumi, leetahs pee mums jo wahzifkali, jo wairat tee isfehmoti. Jo wairat pee mums irr eeriktes, kas tautescheem mahtes wallobu sweschina, jo wahjati tahdu neezinadamu usflattu us Latweeschu wallobu masina un nihzina. No zitteem sliktumus, kurteem Latweeschu wallobas ne-eewehroschanas Latweeschu seminarija, zeltees lauj, es schi nerunnaschu. To wissu apzerrejoht, mums buhs wehl firnigaki jaslawe Rimse lungs, kas lai gan pee nepilnigahm seminarijas eeriltahm, irr til leeliftus anglus sawa darba lauffa panahjis un tee bijuschu Waltas seminarijas mahzelli, kurri ta ihsti tautas dehtu dohma un puhlahs, lai gan Wahzu walloba ween sawas mahzibas baidijuschu. Teescham weeglaki un wehl leeliftigati wissu labbumi seminarija buhtu panahkami, kad minnetas nepilnibas tur truhktu, jeb tiffai masinatohs!

Gedaut lungs dohma, ka muhsu lauschu fshlas wahjumi zelschoht nahlamiba tohs leelakohs launumus. Mehhs ar wiinu nebuht ne-essam weenis prahtis. Mehhs essam pahrliezinati, ka Latweeschu tautas spirgits gars iteenas spehzigals muhs; no winna wissadi wahjumi, ka plahwa no dselles, atrittihhs. Latweeschu tautas garra spehzinahschanahts, masinaht til pat winna prettineeku spehku un buhschu. Bil leelifti Latweeschu tautas gars irr wehdigds gaddds spehzinajees, mums rahda muhsu Wahzu awischi istureschanahts wehdiga laiffa.

Wehl naw 10 gabdi pagahjuschi, kamehr „Nigafche Zeitung“ Latweeschu tautas garru par fihzinu, masinu ispauda, kam winna teescham tohs sihlalohs garra graudinus ta fshahdigus leedja. Un taggad? Latweeschu tautas gars jaw til spehziges, ka tam wairs nebuht newarr nebs til dauds, nebs til teescham, nebs arri if latru brihbi leegt, ta preefsch masal ta 10 gabdeem. Taggad jagaida, kamehr Latweeschu paschu starpä kiba zellahs, p. pr. par Waltas seminaju, lat warretu weenai kildetaju puffed usbrukt tai zerriba, ohtru puffed zaur to peclabbinahht. Schi farra

wihse naw jauna. Al latru reisi, tad winnu pamannu, man ta Latweelim schaujabs prahta Wanem Imanta kaufchanabs ar kaup, kurrā abbi fritta Sinnams, ta masaf eewehrojams ir tas, to lahds runna, tad til sinn, to winsch zaur runnu gribb panahst. Ta apzerrejoht, meh ar nebuht negribbam wissus tohs wahjmus plaschi apspreeft, kurrī azzis mettahs, tad lassa tohs rafftus, kurrus „Nigasche Zeitung“ un „Zeitung für Stadt und Land“ it nesenn wehl par Latweeschu zenschanahm fleijumā laibuschas. Minnetas awises jaw naw nebuht gribbejuschas sawds raffts lahdu pastahwigu taisnibu bibbinahst; bet kalprejuschas til sinnamā brihōi sinnamam mehrkim. Tapeh3 „Nigasche Zeitung“ sawā rafftā warreja ittin drohschi Latweeschus mahziht, ta swescha wallodas mahzifchanahs arri pascha wallodas plauftichanu weizinoht, lai gan „Nigasche Zeitung“, Latwijā isnahtrama, irr baschu reij tahdijuse, ta winna nebs mahf, nebs gribb mahzeht Latweeschu wallodu. Ta patte awise, prett Latweeschu wallodas gohbtigatu eewehroschenu karrodama, warreja ittin geldigi wezzo Stenderi peeminneht, lai gan schis „Latweeschu raffsineezibas tehws“ ne Wahzu, bet Latweeschu wallodā jauki dseedaja un „Augustu gudribas grahmatu“ raffstija. „Zeitung für Stadt und Land“ lohti gudri un mahziti warreja runnahst par Wahzu kulturu, lai gan naw kultures, kurrā tahdai tantai ween peederretu, tapat tā naw ihpaschas Wahzu maemattias, dabbas sinnaatibas, Latianu un Greeku wallodas. To wissu abbas minnetas awises warreja fazziht, tapeh3 ta winnu mehrkis to pagebreja. — Meh3 Latweeschu warram til preezatees, nomannidami, zil dauds un speh3igi muhsu tantas gas audsis un zerrecht, ta zaur tauteeschu weenprahstibu un kreetnu zenschanohs wissi truhkumi un weh3jumi pee mums nihtin nih3. Dr—d.

Pehteris un Tschaukste.

Pehteris. Nu Tschaukste brahl! tā weizahs ar pelnu? Es atkal trihs neddelas blandijohs pee feewas raddeem, palihdsedams pee buhwodarbeem — tur jau taggad arri buhwe walsts-nammu un ffohlu sem weena jumta, tapeh3 darba deesgan. Bet man negribbejahs ilgali tur palikt, ta nepasaudeju teitan wiffas sawas kundes.

Tschaukste. Labbat buhtu palizzis pa wiffam tur, jo tu jau pats finni, ta Rihga taggad pilna peebahsufehs ar zilweeem, kas no darba behguschu un tē zerre atrast gattawu mai3i. Bet wehl naw eegaddijees tahds bekkeris, kas pa welti mai3i gahda, tahds meesneeks, kas pa welti galku pee3kappe un — pah3 wiffahm leetahm — tahds deggis un tahds bruhwers, kas to mihto brandwihnu un to bairischa suppu bes malkas pluhdina. Al tā tee nabbad3ini us tahm baltahm deeninahm gaida!

Pehteris. Us tahdeem laikeem gan buhs ja3gaida lihds jaunai deenai. Teesa gan, — nu pascheem gruntigeem darba zilweeem darbs atreebees, un to wehl strabda, to strabda ar wiltu, nepilnigi, — tad til malku dabbu, ar to ri3kli atkal kuttinahst. Ne tē ween pil3sehtā fungi subdsahs pah3 kuh3treem un neustizzameem deenestneekem un flitkem strahdneekem, bet arri us semmehm tahds pats krus3s ar teem. Lohni praffoht warren leelu, bet us winnu darbu wehmeens nah3oht skattotees. Us pil3sehtu ween taifotees sfreet, woi tas kalps woi kalpone.

Tschaukste. Nu, woi naw teef! Kur polizejai laimejahs lahdu framplausi notwert, tur ikreij d3ird,

ta naw wis schejenes zilweks, bet peenahzejs no semmehm, woi no kahdas laufu pil3sehtas. Tapat ar feeweefcheem. Deenesta-kantorōs deesgan tahdu, bet eij, usrunna us deenesta, tad tew tuhlin praffih3: woi naw wescha mahjā, woi maise naw ja3epj, wai naw kahds lohpa kauls kohpjams woi kahdi puifchi arr tai mahjā un t. pr. Lohni praffa wiffmasaf 3 rublus par mehnesi, — tad arri ne ehdeena traufus newih3cho kreeti notihriht. Bet pastattees walfarōs, zil nestreen pahreem ar balti aptihtahm galwahm pee bohdu-durrihm un lohgeem gluhnedamas us jauneem wihreefcheem! Woi tad nu jabrihnahs, ta til dauds soh3, wai jabrihnahs, ta atroh3 behrnus nomestus schur un tur. No ta tas wiss zekahs? No kuh3tribas un no ta, ta pasause tizzibu atmettufe un wairs netizz, ta Deews debbesis, kas katram atmakfahs peh3 winna darbeem.

Pehteris. Tas jau zittadi newarr buht: flinkums irr kaunuma perreflis. No lihds, ta laudis no weenas puffes zekahs, ohtrā puffē grimst jo d3iffaki! Woi tad newarretu isgudroht padohmu, ar to to wissu nowehrst?

Tschaukste. Es zittu labbaku padohmu tē nesinnu, ta to, lai semmju laudis paleef turpat, fur tee ar gohdu warr sawu mai3i nopelniht un lai nepah3pilda pil3sehtas, fur greh3s un greh3u soh3dibas tohs fagaiba. — Bet, kas tad wezza wihra padohmu peenems!

Grahmatu sinna.

Pee Mahjas weesa drikketaja Ernst Plates t., Rihgā, vee Pehtera basnizas, warr dabhuht:

Dukites, to appafsch Kristus krus3ta pluh3e
Emil Sotolowski, Mattischu, Wallas-Luggaschu, Raunas un pehdigi Rihgas Gertrudes draudjes mah3itajs. Rihgā, 1871. — Matka 20 kap.

Schinni grahmatā 89 jaun3as dseefmas, to mah3itajs Sotolowski sawā laitā daschadās gaitās sarakstijis un dseedajis un kas tadeht winna zeenitajeem un mihtotajeem buhs dahrga peeminna.

Us seemas-swehtkeem.

Ih3teni par seemas-swehtku dahwanahm derrigas schahdas grahmatinas:

Ta mihta Kunga Jesus Kristus pirmee d3imschanas swehtki Betlemē. Rihgā, 1859. — Matka 5 kap.

Seemas-swehtku walfars: Stah3is to N. Nofall no Wahzu wallodas pahrtulkoja. Rihgā, 1863. — Matka 5 kap.

Seemas-swehtku dahwana preefch behrneem. jeb: Kristigas dseefminas Kristus peed3imschanai par gehdu. Rihgā, 1868. — Matka 5 kap.

Appafsch seemas-swehtku egalites. Klaufigeem behrneem par pree3tu to raffstijis G. Dunsberg. Rihgā, 1866. — Matka 10 kap.

Seemas-swehtku lih3gmibā par dahwanu us seemas-swehtkeem no R. B. Rihgā, 1871. — Matka 15 kap.

Stah3 17. Dezember pee Rihgas atnahluschi 2616 luggi un atgahjuschi 2632 luggi.

Atbildedams redaktehrs: A. Leitan.

Sluddinaschanas.

No Zefu Pilemuischas pagasta waldischanas teel zaur scho wisseem us passchem dshwodameem scha pagasta lohjelkeem zeechi peelschbinabts, tanni 28. Dezember sch. g. no ribta Zefu Pilemuischas pagasta mahja deht aprunnaschanas un apfreeschanas par daschadahn pagasta waijabidabm, la arri deht noliddinaschanas wehl nemassatu pagasta nodobschanu bes atrauschanas fanablt. 2
Zefu Pilemuischas pag. wald., 7. Dezbr. 1871.

No Meiermuischas pagasta waldischanas, pee Behm, teel zaur scho wissas polizejas waldischanas lairniht subgats, teem pee scha pagasta peerafsiteem us passchem dshwodameem pagasta lohjelkeem zeechi peelschbinabts griddet, la teem pascheem deht apfreeschanas par daschadahn pagasta waijabidabm, la arri deht noliddinaschanas wehl nemomalsaja pagasta nodobschanu bes atrauschanas tanni 7. Januar 1872 g. pee schihs waldischanas jasanablt ir.

Kalnammuischa, 10. Dezember 1871. 3

No Wedlermuischas pagasta waldischanas pufjes teel ar scho wisseem pee schihs waldisch peederrigem us passchem dshwodameem lohjelkeem sinnams darrihts, la teem tai 29. Dezember f. g. pullst. 9 no ribta, deht pagasta weeteelu zelschanas un ihpaschi deht jarunnaschanas par retruschu dshschanu, bes atrauschanas buhs fanablt; la arri teem, las sawas nodobschanas wehl nam malfajuschi un bes passchem dshwo, — zeechi peelschbinabts, illatram jawu peenahsumu tai minnetä weenä ispidibn.

Wedlermuischas pagasta waldischana. 1

Weens jauns zilwets

no semmehm, lam lobbas lezibas un stoblas sinaschanas, labbas te Widjemmes kreifas stoblu augstas kassas pafneegtas teel, irr, un to pagasta-schihwera ammatu pehz to jaun eevesta eeritti, la arri pa wezzam, sinna wehl, melle weenu pagasta-schihwera-jeb arri lau labdu zittu schihwera-weetu. Adresse zaur Rudolfi lunga grahmatu bohti Waltä.

Kallejs

ar labdahn attestatehm, las krobgu libhs ar smehdi no Surgem us renti gridd nemt, lai peeteizahs pee Schirrin-muischas (Steinseld bei Sezzen) muischas waldischanas. 1

Kas to maies galdu weenä trakteeri pee weena leela fabrika netah no Ribgas uknemt gridd, warr meldetees Pehterburgas Abr-Ribga, Kalku-eela N 15.

Behrni no semmehm, las Balmeeras stoblas apmelle, airohd turpat pee lohpmanwa Buschert lohrteit un ehbeenu.

Das grunis-gabbals ar 2 mahjahm, flakeem un rukku-dahrsu, Pehterburgas Abrihgä, Spital-eela N 5, irr par to nenobingeamu jennu no 3100 rubl. pahrdohdams; skaidras sinas turpat labbujamas pee

Andrejew. 1

Ta pufsmuischa

pee Selgawas us dambi N 125, appalscha ralfittom peederrigo, ar waijabidabm ehlahm, abbetu tahrsu un netahlahm plawahm, no labdahn 16 pubra-weetahm, tohp no drihwes rohslas wai pamiham, wai arri pa dalkai pahrdohda un to lah-tatu turpat pee mannim warr dabbuht sinnah.

J. N. Georgi, Selgawä. 1

Smaltafobs

Waslawas konfekt-miltus

pahrdohd leelatas rohas, la arri pa pbbdeem ta miltu-mogafikne no

A. S. Borchert, netah no Pehtera-basnisas.

No zemjres atrwekhehts. Ribga, 17. Dezember 1871. Drillehts un dabbujams pee dilschu-un grahmatu-drilleketaja Ernst Plates, Ribga, pee Pehtera-bas.

Schejenes "Mahjas weefa" lassitajeem par sinnu, la nablamu 52tro nummuri te Ribga wissas weetas isdallim jaw peektdeem, tai 24ta Dezember, pehz pufsheenas. Rahj. w. apg.

Teel mellehts labbs dshwojs stroscha, las wirtschapti jaw ar schobreneektem weedis un Nebis grahmatas probt gruntigi wehl. Weemelbeschanas usdohdams Stobles-muischa pee dshmitstunga jeb Ribga, Mosk. Abrihgä Jaun-eela N 13. 1

Pahrdohschana.

Mohileras gubernija, pee paschas schoffejas, teel lehti pahrdohdi:

weens krobgs ar 300 pubru-w. femmes, un weens femmes gab-bals no 225 pubru-wectahm.

Birzeji, las skaidras sinas par scho semmi, la arri par birschanas maffu gridd dabbuht, lai rasta par schaddu adresti: Ha eramijio Weoenno, no Вятенско-Орловско ж. д., Федору Ивано-вичу, въ м.ж. Уно. Adresse ralfitama par kree-wiski, bet grahmatu warr ralfitbt lasta walloda gridd.

Pilmiga rohfas-grahmata

preeksch strobdereem irr dabbujama tistat Ribga Bujch un Des grahmatu-bohdes un Selgawä pee Schablewsky, Kattolu-eela N 9. Nahlamas dalkas peefuhthhs Bujcha lungs un turpat arri teem jar-remassa, las wehl naw eemalfajuschi. 1

J. Dahlmann.

Jauna lecta, derriga preeksch iffatra!

J. E. Kuhn un beedra seepju-fabriki, Smiltenes pilemuischa, pahrdohd jawadas schles libhs ar pamahjibu, la jabrubke, ar to no taukeem, gallas un zittahm labdahn atleelahm warr pa 2 libhs 5 stundahm tahs labbalahs faimneegibas seepes iswahriht.

Schi patte fabrika usnemmahs arri preeksch latra, las tahs waijabidabms prezes peewerdohs, tahs seepes gattawas wahriht. 3

A. Th. Thiefs, wezzala

Englischu magasihue, Ribga,

peebahwa Wahju galda-nahschus un gasseles, melchior un jaunsudraba ehnamus, tehp-un preeksch-leeklamus karrozes, la arri keiser Wilhelma pistoles, rewolwerus un patrones.

Kreewu tihru meddu muzzas, no 1, 2 libhs 6 puddehm, par 5 rubl. 80 kap., la arri par 5 rub. 50 kap. par puddu, ihstenu bruhnu **Savanna zuffuru** par 18 kap. par mahrziau, baltu un bruhnu **flahru sirupu** par 9 f. par mahrz., fadedsinatun un maltu **kaffiju** par 15 f. par mahrz., pahrdohd **C. Wialoschew,** Kungu-eela N 5.

Behweru twiste

wissadas pedrmes. la: dseltena, peWata, filla, mella un bolta, irr par lehtu jennu dabbujama pee W. Nimicha un beedra, blallam Melnam gailam, Kalku-eela Pehterburgas Abrihgä. 2

Tai isflaweta

wihna-pagrabä,

Skabl-eela pee rachtuscha,

pee Robert Sackh un beedr.

Ribga,

las jaw no 1844 g. pastahm, teel pahrdohs par taisnu un lehtu maffu, pa leelahm un maham dalkahm, wissadas wihno sortes, tapat arri schampangeris, eunma un ihstais Englandes poprters. 2

Warschawas-magasihna,

Kalku-eela N 15,

us bohdes-Durwihm irr N 17, itt ihpaschi lehti pahrdohd wikkanas krites drahnas un gattawus seeweeschu mantelus, la arri wissadas drahnus-prezes.

Zaur scho darru sinnamu, la par wissulekato jennu pahrdohdu wissadas

selta un sudraba prezes,

par kuru labdumu galwoju. Arri zaur grahmatahm peewemmu apstelleschanas.

Ferd. Wulst,

Ribga, leela Alsfander-eela N 5.

Wissulabbato nesajaultu Amerikas

petroleumu

pahrdohd par lehtu jennu, probtu par 24 kap. par stobru, la arri muzzas par 3 r. 60 f. par puddu, ta luggu-mahjadibn bohde Bujku-eela N 35, Kunst-eelas suhri.

Englischu un Franzischu

kalku-pihpes

irr preeksch aikal-pahrdewejeem dabbujami pee

A. Drescher,

Selgawas Abr-Ribga, leela eela. 3

Eweijneeki warr dabbuht labbus kannepejus un linnus par mehrenu jennu Pehterburgas Abr-Ribga, Kalku-eela N 35, „Leela Wannag“ mahs-weela pee mahsweela

J. Peterson. 3

Weens flaweeris

(Harmonium) no 6 oktawehm irr lehti pahrdohdams (par 125 rubl.) Jaun-eela N 30, 1 treppi us augschu, pa kreifu rohlu.

Weens wehl ittin labbs flaweeris (Flugel) irr lehti pahrdohdams Mosk. Abr-Ribga, Jaun-eela N 33, 1 treppi us augschu.

Patweeschu teatera israhdischana.

Swehrtween, 26. Dezember 1871 tiks weena jauna lugga israhbita un lahatalas sinas buhs zaur awischem un programmahm.

Gesahltums wulsten 7 1/2 wallara.

Ribg. Latw. labd. beedr. komiteja.

Rasti no 13. us 14. Dezember f. g. irr no Leel-Straupes Annita mahjas faimneela Jahna Martinsohna no stalla zaur islaufschanu diwi sirgi: weens melns sirgs, lauku peeri, kreifa ahs balta, 12 gaddi wehs, wehritiba 63 rubl.; ohtris: tum-fchi pellehts (dshlains) bes schmehm, nehs us labbo pufsi trehpes, 6ta gadda wezzams, wehritiba 80 r.; irr abbi sirgi no sagla pee diwahm raggawahm aishuhgit un aishrautli. Weenas raggawas bija wätscha. Ras peerahda, jeb sinnamu darra, to saglt jeb tohs sagtus sirgus falert, dabdu 25 rub. f. pateizibas algu.

Ribga, 15. Dezember 1871.

Jahn Martinsohn.

Grehku dubtōs.

(Par mahjibu teem, lam sineschumā ja-eet.)

(Stat. № 33.)

Krisdams zilweks ar ween rohkas steepj us preekschu, un us tahdu wihs arri Lobsters sawu dunzi pasaudeja, ko pagrabba kahpohr rohka turreja, un laika arri wairs nebij, eerohtschus melleht, jo tikka no kahdeem diweem wihtreem sagrahhts; faslehdsa blehscham rohkas un wedda wiannu pee teefas — tai pascha sahlē, kur Fultons bij. Bitti teefas-wihri jau bij aisgabjuschi til trihspsdmit sehdeja; preeksch Lobstera wairaf ne-waijadscha.

„Kā Lew fauz?“ preekschneeks Lobsteram praffija.

„Konte Rawino,“ Lobsters drebbedams atbildeja.

„Un Lewi ar wehl par Lobsteri fauz?“

Lobsters trihzedams metta ar galwu un dohmaja, tee sinn wiffu.

„Konte Rawino, ko par Lobsteri fauz, Tu effi pee muhsu teefas deht blehschu darbeem un sleplawibas apfuhdschts: pirmā kahrtā gribbeji muhsu sapulzē eesagtees, ohtrā kahrtā Tu palihdseji Older Franku nogipteht un treschā kahrtā Tu weenam zilwekam mehli aisgreest, lai ne-issakka Zuhfu blehschu darbus. Ko us tam warri atbildeht?“

Lobsteram fahka galwa reibt un ap azzim schibbeht, wiannam bij jatizz, ka schee teefas-wihri wiffu sinna; tomehr leedsahs lihds to beidsamo.

„Kapeh; gribbeji muhsu sapulzē eesagtees?“

„To ne mas ne-essu prohwejis.“

„Us kahdu wihs tad pee mums tizzis?“

„Manni tē eewedda.“

„No eelas?“

„Ne, no pagrabba treppehm.“

„Ko tad us treppehm melleji?“

„Melleju sawa drauga, ko schurp atwedda.“

„Kahda Lawam draugam tē waijadscha?“

„To nesinnu!“

„Tu mello, Lobster, mehs-wiffu sinnam, til gribbam dsirdeht, wai pateesibu teiski. Ko Dschim Fultons tē melleja?“

„Winsch gribbeja naudu sanemt, ko mantojis.“

„No ka winsch naudu mantojis?“

„No kahda wezza wihra, kas wianna rohkas nomirra!“

„Saffi labbal: ko Fultons pats nokahwa!“

Lobsters fatruhthahs. „Ne, ne, nenokahwa,“ winsch ahtri fazzija, „es no tam ne ka nesinnu!“

„Tu mello atkal!“

„Ne-atminnohs!“ Lobsters teiza.

„Tu no til dauds sleplawibahm sinni, ka scha neezina newarri atminnetees. Labbi, nahkschu Lew palihgā. Tas bij wehla ruddens laika, kad Usa Slungs weenu wezzu wihru no bahnuscha Zuhfu trakteeri eewedda; Zuhš scho wihru apreibinajht ar opijuma snapfi un atnehmht wiannam 1000 dollarus, mettht tad nabbadjanu kā nosprahguschu funni us

eelas, lai polizeja atrohd. Newittohr schis wihs tikka atkal Zuhfu mahja eewests; atdschwinahts winsch sawam floblas-draugam par sawu baggatibu stabstija, Fultons to noklauffjahs un dema wezzajam atkal gipti; nu tas wihs pateesi nomirris un ohtrā deenā aprakts.“

Lobsters drebbeja.

„Zuhš effat brihnum gudri darrijuschi; tam weenigam, kas no wiffahm schahm sleplawibahm sinna, tam Tu, Lobster, aisgreest mehli. Lawm mehs jau pahp pahrim pilns!“

Tikko schee wahrdi bij isrunnati, tad Bills jeb Sehlahs, Boba fullainis, no kahda tumfscha pagrabba fakta islihdā un Lobsteram preekschā nostahjabs. Billam no leelahm dufmahm azzis swebhoja kā sakkam tumfā. Lobsters ar faslehgtahm rohkahm newarreja pretti turretees, un Bills wiannam zirra ar duhri par dennineem — Lobsters bij pagallam.

No Nujorkas us Schilago pilssehtu braudams Fultons isdohmaja, ko nu Rosai fazzihš.

„Kosht,“ tā winsch gribbeja fazzihht, „ar to eelas-wahrdu man missejees, waijadscha rakstihht Benz-eelā № 72, kur pateesi manna mahsa dsihwo un kur arri pulka grahmatu Lewim rakstiju; grahmatas tad deht nenahza atpaktak, ka mahsa nebij mahjās.“ Ko winsch par to behdaja, ka tee tihri melli ween, jo Schilago pilssehtā tahdas eelas pawiffam naw. Winsch gribbeja us zetteem kist un fazzihht: „Lai noprohti, ka pateesibu runnaju, tad eesim tuhlin pee meera-teefnescha un likim, lai muhs salaula.“

Fultons Schilago pilssehtā atnahzis sleidsahs sawā nammā un peefazzija sawai deenest-meitai Annetei, lai isturrotees kā wianna mahsa, kad kahda dahma tē eenahkschoht, un lai wiannu tad par Meieri fauzohht.

„Labbi, kaptein,“ Annete teiza, „tē grahmata preeksch Dums, kas jau jenn atnahkuse.“

Schinni grahmatā Smittene rakstija, ka Ahmurs Rosas mellejohht un kā wiannai ar Bobu gahjis.

„Ko tu dohma,“ Fultons noruhjahs, „wai tas tetka-kahja, tas Ahmurs, sinn, ko es usnehmees un wai winsch tas, kas man kawektus taifa? — Bet tas newarr buht, kas wiannam to teizis. Labbi, tad wehl wairaf fargaschohs.“

Pullsten trijōs peh; pufdsweenas Fultons gahja teefcham us Wels-eelu pee № 72 — winsch bij til meerigs, dohmaht ka us balli eetu.

Winnam newaijadscha ilgi gaidiht, tikko swannija, tad arri durwis tuhlin atwehrahs, un no ta, kas durwis atwehra, Fultons tai azzumirkti sabihjahs.

„Wai tu scheitan, Marij Dims?“ tā winsch ar aisfaktschu balfi praffija.

„Ja, effu gan tē!“ meita no teefas atbildeja. Es gan gribbeju aiseet, kā pats rebfi, bet ne kas nekaisch, nah; eekschā, palikschu Lewi deht mahjās.“

„Al, ko nu til dauds,“ Fultons stohmijahs; „ne-

Leezees aiskawetees, es jau warru zittu reis nahlt — t. i. — es zittu fo melleju, ne Lewi."

"Lizzu gan, Dschim Fulton, man nis Tu nemelle, bet es melleju Lewi un gaidu schè jau ilgu laifu; luhgtu, wai newarri pee mannis lahdu puffsstundu pakawetees?"

"Al ja," Fultons teiza un prohweja smaidiht, "labprahlt zittà deenà, Mari, bet taggad man ne mas naw wakkas, man schodeen lohlt waijadfigi ar weenu zilwelu jarunna un tadeht winsch ja-usmelle!"

Marijai nahza tà sarnis tahs dohmas prahltà, la Fultons Older Roses mellejoht. "Sinnu gan," winna ar galwu meita, "Tu melle Older Roses!"

"Ja, jau ja!" Fultons nemeerigi eesauzahs, "wai winna wehl schè?"

"Rosas tè wairs naw, es winnu no Laweem naggeem israhwu!" Marija nifni atteiza.

Fultons sadusmojahs, tomehr walbijeas fazzija: "Neeki, kas Lew no tam par labbumu?"

"Labbunis man ne lahds, tif par to preezajohs, la Tu winnas wairs sawos walgòs nedabbusi!"

"Saffi, kur Rosa taggad usturrabs?"

"Hahaha!" Marija smejhahs, "tahda mulke wis ne-essu, laid manni garram, man ja-eet, ar Deewu!"

Fultons ais dufmahm greeia sohbus, bet tas ne lo nelihdseja, tapehz luhgdamees sauzà: "Marij!"

"Ro nu gribbi?" Marija pagreesees prassija.

"Nahz, isrunnasamees, klausichohs, fo man teifsi!"

"Nu winni gahja pa treppehm augschà Marijas istabà; kad Fultons jau bij eelschà, tad schi arri patte tur palidama aisflehdja durwis un iswilka atflehgu.

Fultons par to brihnejahs un meitu ar plattahm azzim usflattija, kapehz to darroht.

"Lo darru tapehz, lai Tu pirms no schejeenes ne-aiseij, kamehr man tas patihlt," winna fazzija, zim-dus un zeppuri us galdu mesdama, "un nu, Dschim Fulton, turrefim rehkinumu sawà starpà." Winna to tif dufmigi fazzija, la Fultons tublin nopratta, tè ar bahrschanohs ween nepeetifschohlt.

Bet winnam waijadseja us wiffadu wihsi meerigam isliktees, tapehz smaididams teiza: "Nahz, Marij, aismirfifim pagahjuschus laifus un preezafimees par to, la wehl dsihwojam!" To fazzidams winsch gribbeja Marijai ap kassu tertees.

Bet schi grubda winnu no sewis nohlt.

"Eij nohlt," winna eesauzahs, "ne-aplerna manni ar sawahm nolahdetahm affinu pilnahm rohlahm! Pirms Lewi nepastinu, biju tihra, Tu ween manni fliftu un nizzinajamu padarriji, fliftaku par wiffahm, kas schinni perrekti mahjo. Dschim Fulton, Tu sleykaws, kas tehwu un brahli man nolahwa un mannu dsihwes-laimi isphostija, kapehz wehl ar weenu pa platto zektu staiga, kapehz atfal weenu newainigu firdi gribbi grehlu-dubtòs gremdeht? Ro no Older Rosas gribbi?"

"Nemschu winnu few par seewu," winsch ihfchi atteiza, "un Tu warri nahlt kassas par brubtes-mahfu, par prezeneezi jeb panahstòs, tà patte gribbi."

"Tu Rosi par seewu nemfi?! Hahaha!" meita breefmigi smejhahs, "tad gan lohlt baggata, kad Tu, tas beidsamais deedelneeks wirs semmes, apnehmees winnu nelaimè gabst!"

Fultons no dufmahm nosarjis strehja Marijai klahlt un winnas kreiso rohku fahchris to neschehligi kneeba

"Wai trakka effi," winsch zaur sohbeem tschuhlfsteja "nerunna tif stipri, tè lahds warretu dsirdeht. Es nihleju Rosi un winna man palifs par seewu!"

"Wai palifs?" Marija neewadama fazzija, "es falku, winna Lew par seewu nebuhs, jeb ja gribbi, warri ar winnas lihki laulatees!"

Fultons eebtahwahs tà plehfigs swehrs, kam laupijumu atrauj: "Winna pagallam? — Tas newarr buht! Tu mello, gribbedama manni isbaideht!"

"Ro Tu dohma, kas par tahda swehra bailehm wehl preezatees warr, laffi tè!" un schi winnam awischu lappu peesweeda.

Fultons ahtri laffidams palifka pee weena wahrda stahwoht:

Sauns gads Schicago pilssehtà ar behdigu notifikumu eesahzees; no esera iswiltuschu jaunus meitenes lihki, wahrda wehl nesinn.

"Un tà tad Tu sinni, la winna ta irr?" Fultons kluffi prassija.

"Tapehz, la winna jauna gabda wakkarà tè apfahrt maldijahs, nesinnadama, kur sawu galwu nolift, es pa lohgu winnu redseju," Marija pamasam fazzija.

"Un Tu, paganeete, winnai naktsmahjas nedemi!" Fultons eefleedsahs.

"Ne!" schi galwu grohsidama atbildeja, "muhfu mahja naw ne lahds patwehtrums preefsch jaunahm newainigahm meitahm. Tas bij labbat, la winna wilads gulbijahs, jo tur dibbenà wis teel aismirfts!"

Fultons tà traks plohsijahs. "Tu besprahte," winsch kleebsa, "Tu pee Rosas nahwes wainiga!"

"Es pee Rosas nahwes gan ne-essu wainiga, Dschim Fulton, bet pahr Lewi gan wianas affins nahts, Tu nolahdehts fatans — zil meitu jau sawà muhschà us tahdu wihsi peerwihli un nogalleji?"

Fultons elligi smeedamees fazzija: "Kapehz no mannis atbildi praffi, trakka bahba? Lew jau tà patihlt! Lew gluschu labbi pee duhschas! Dohd atflehgu schur un laid manni ahra!"

"Man tà patihlt?" Marija ar dufmigu drebbedamu balfi fazzija un winnai azzim breefmigs spohschums atspihdeja, "ja, man tà patihlt, Tu zeetfirdigs wiltneeks, kamehr Tu wehl tè effi, man patihlt, ar Lewi us elli braukt, kur muhs ne weens wairs neschkirs." To fazzidama winna sawu labbo rohku pazehla un afs smalls dunzis nosibbeja us Fultona fruhstim. Winsch buhtu us reises pagallam bijis, kad Marijas dunzis nebuhtu keschas pullstena kehde atduhrees un faluhfirs.

Weenu azzumirfli pehz tam schis nelaimigais seewischkis pats kluffi gar semmi nokritta, jo Fultons tai sawu nasi lihds spallai firdi eegrubda.

Nu winsch panehna atslehgu un durwis no ahrpuffes diwreiß aisslehdja, tad pehz tam kluffu aissgahja, ne weens winna nesatikka.

Kad Fultons no scha namma us eelas tiffa, tad wiannu fã nelabbais dsichtin dsinna us preekschu, bet tomehr winsch ne weena sohla abtrak nespehra. Lustums wiannam karstu galwu dsiffinaja, fã attal warreja wiffus peeus prabus lohpa satureht. Winsch gribbeja us libka-slattitaju eet, lai dabbutu sinnabt, kur Rosa. Wiannam gan Rosas libkis ne fo wairs neberreja, bet zaur tam warreja peerahdiht, fã ap to laifu, kur Marija nokauta, winsch pee libku-slattitaja bijis. Kad ar scho wihru kahdu stundinu dsehra, tad to rittigu laifu aismirsa, kur ar Fultonu satizzees.

Tã eimohr winsch no tableenes Ahmuru ceraudisja; no ta nebij ne kas labs gaidams, tadeht Fultons paflehpaß un netikka pee libku-slattitaja.

Kad Amerikã fleplawiba noteel, tad awises to sinnu tã fã pee mums isfluddina. Bet Amerikaneeschi darra wehl wairak, wianni istaisa no tam leelu garru stabstu. Lee, kas awisehm sinnaß peeneß, studeere isflattu ittin smalki; wianni dohd sinnu, fo tas, fo par fleplawu turra, runnais, kur gahjis, fo ehdis un dsehris, wai rupji wai laipnigi usweddees, un no tam awischi lassitaji, un ne retti paschi swehrinatee, spreedumu taifa, pirms subdsibas bijuschas un teesa turreta. Kad nu tas apzeetinahts zilweß, no fã dohma, fã taunadarritais effoht, irr gudris deesgan, tad winsch awischi sinnu-neßejeem rahdabs laipnigs un mihligs; awises tad arri laipnigi un mihligi par wiannu raksta, un lassitaji no tam dohma, fã effoht labs zilweß, lai gan wainigs ir; bet kad tahds zilweß sinnu neßejeem rahdabs bailigs, rupjis un nilns, kas tal smtreiß labbamzilweßam warrgahditees tadeht, fã wiannu tahdã nowahrtã leel, un zaur tam us dascha laudis labba prahta neturr, un winsch ne retti sawu prazessi paspehle.

Tas bij jasalka, lai Siropã lassitaji to labbaß warr saprast, kas nu notiks.

Kad Marijas libki atradda, tad arri atradda, fã dunzis tai wehl fruhtris. Us duntscha bij tee wahrdi: D. S. eegreesti. Kriminal-teesa un fleppena polizeja nu staidri sinnaia, fã Dschim Fultons tas fleplawa; wianni jau arri sinnaia, fã Fultons ar to nelaißi pa preekschu dsihwojis, tapehz teefas preezajabs, fã nu winsch tal weenreis buhschoht naggõs. Schomans, fleppenais polizejas meisters, dabbuta no kriminal-teefas pawehli, lai Fultonu nemm zeet.

Schomans tai paschã azzumirkli Fultonom uslikka rohku us plezza, kad schis paschulait gribbeja pa dsels-zekku us Nujorku braukt.

"Nu fo tad Suhß gribbeet?" Fultons rupji prassija.

"Palezeeet schẽ, es arri tẽ palitschu!" Schomans atbildeja.

"Wai trats!"

"Ja, man masa pawehle, lai Suhß nemmu zeet!"

"Suhß Dlms Mariju notahwusch!"

Fultons fatrublahß, bet attal drißß fanehmees fazzija: "Wai ahrprahtã effeet?" Fultons bahsa rohku fullẽ. Schomans to mannidams no sawas leschas iswillka pistoli un to Fultonom sem deggona turredams fazzija: "Luhgtu, nenopuhlejeetees, jau effu us tam sataisjees! Un nu, Dschim Fulton, nahzeet bes runnas, zittad lisschu Suhß dselschõs!"

Fultonu wedda zeetumã; bet pehz Amerikas liffumeem naw ne weena brihw zeetumã turreht, kamehr wehl naw ta leeta ismelleta un peerahdihts, fã winsch blehdis. Tã tad arri Fultonom raddabs baggati draugi, kas par wiannu galwoja, un tã winsch warreja gan brihwi apfahrt staigabt, bet no pilsehtas nedrißsteja aiseet. Fultons tizzeja, fã tiks par newainigu atrasts, til tas wiannam nebij pa prahtam, fã us Nujorku newarreja braukt.

Peezas awises brehza, fã Fultonom darroht par dauds, winsch effoht brihws birgers un gohda-wihrs, tadeht newarroht wis dohmaht, fã winsch ar tahdu mahsinu, fã Dlms Marija, buhtu eelaidees. Pehz awischi spreeduma Fultons bij tas wiffu-labhalais zilweß; awises sinnaia teift, zil reischu Fultons nabbageem dahwanas bewis; zil labfiridigi winsch to wezzo Elder Franku sawã nammã usnehmis un lohpis; zil dauds reischu winsch par gaddu basniza bijis un fã winsch weenreis pufsnoslibkuschu sunni no uhdens iswilzis. Awises sinnaia fazziht, fã Fultons pukles un lohpus mihlojoht, pufsjehlas galkas ne-ehdoht un gluschi mas reibstamu dsehreenu baudoht. Tas wifs parahdoht, fã Fultons effoht rahms, laipnigs un mihligs, ne wis affins-kahrigs.

Tã awises iunnaja, sinnamß, par walti to jau nedarrija.

Us tahdu wißi tiffa Fultons flawehts libß paschã teefas-deenai.

Schi teefas-deena nu bij klah.

Fultonu us teefas-nammu pawaddija wianna adwokats un galwineeki; winsch nenahja wis fã taunadarritais, bet fã swehts wihrs un mohzellis, jo awises tã fã debbes gaischumu ap wianna galwu bij isplahthjuschas. Fultons bij no galwas libß kahjahm mellãs drehbẽß gehrbees, un pee fruhitim bij peesprausta farkana rohje, tas wiannam eeraddums, tahdu pukki walkaht.

Kriminal teefas-kungs nu isteiza, kadeht Fultons apsubsehts. Galwineeki Fultona weetã atbildeja, un ar to sawu wahrdu peepildija, fã par wiannu galwojuschi; wianni nu bij swabbadi.

"Zeenigs teefas-kungs," Fultona adwokats peezeheles fazzija, "es pagehru, lai Fultons ne maj neteel pahrklausihhts, jo schim kungam newarr ne fã peerahdiht, winsch par nepateesi apzeetinahts."

"Sturga kungs," teefneßis tam atteiza, "Suhß paschi til pat labbi sinneet, fã schi pagehreschana newarr peepilditees. Es arri netizzu, fã Fultons wainigs, bet teefai tadeht saws darßß jabarra, lai warretu scho kungu par taisnu nosazziht."

Advokats paklannijahs un fazzija: „Rad tà, tad jau es arri pilnà meerà.“

Nu leezineekus pahrlaufija pret apfuhdseto.

Ba preekschu lihku-stattitais peerahdija, ka Marija pateesi nokauta, „jo ar leelu dunzi firdi newarroht ne weens zilweks dsihwoht,“ tà winsch tohti gudris schisdamees fazzija.

Pehz tam dewa leezibu tee, kas № 72 dsihwoja. Meitas fazzija, ka sleptawibu til tad pamannijuschas, tad affins zaur greesteem us semmi tezzejuschas. Marija warr buht preesch kahdam 24 stundahm jau pagallam bijuse, kad schahs dabbujuschas sinnaht.

„Rà tad sinneet, ka lihkis jau 24 stundas gullejis!“ Sturgis weenai meitai praffija.

„Es tà dohmaju, jo lihkis bij aufsts un stihws, un kamehr lihkis tahds paleef, pee tam waijaga laika.“

„Al paturreet sawas dohmas preesch femis, tè waijaga flaidri peerahdiht.“

Bits leezineeks sihmeja dunzi; winsch bij Schilago pilssehtà naschu-kalleis, tas fazzija, ka winsch (kalleis) to dunzi pehz Fultona apstelleschanas kallis un winna (Fultona) wahrdu us asmena eededsinajis; arri pehzak, tà Fultons pats wehlejees, tohs diwus bohstabus D. F. lizzis eegreest.

Advokats nehma dunzi rohka un to smalki apluhlojis fazzija: „Zuhs gan ittin flaidri sinneet, ka tas tas pats dunzis, to Fulton lungs pee Zums apstelleja?“

Naschu-kalleis smaidija: „Ja, sinnu ittin flaidri!“

„No kam to sinneet?“

„Es pasihstu katru eerohzi, to pats effu kallis un pahrdemis!“

„To Zuhs fakteet: negribbu Zuhs par melkuli faukt, bet schi leeziba pee teefahm nederr. Kur tad Fulton funga pilnigs wahrds, to fakteetes eededsinajusch?“

„To affins isnihzinajis! Eededsinahts wahrds isdseest, kad nasis 24 stundas affinis stahw, warr buht, kad arri jau preesch tam wahrds isstihpehts.“

„Warr buht, warr buht!“ Leezeet sawu „warr buht“ fur gribbeet, tè gohda-wihrs sawu labbu wahrdu un slawu warr pasvehleht. Peerahdeet to, to isfakteet!“

Naschu-kalleis nelikkahs wis apmulsinatees. Winsch iswilla no kabbatas leeluma glahsi un apstlattija asmeni ittin smalki — ristigi! wehl warreja Fultona pilnigu wahrdu tur lassihht.

Fultons druzin nobahleja — advokats ne, jo winsch jau bij ar tahdu uhdeni pluzzinahts.

„Lahbi, es arri falku, ka dunzis, warr buht, Fultonom peederreja, bet winsch Fultonom preesch flepkawibas warr buht pasuddis jeb nosagts. Tahlak!“

(Us preeschu beigums.)

Sohbugalla neddelas peedsihwojumi.

Swehtdeen 12. Dezember 1871. Bijuse bruchte kahda pasneeds sawam bijuscham bruchtganam pehz scha falaulaschanas til swehtu plikki, ka schim gandrihji wai tublit sohbu-fahpes pahreet. Bitta ohtra atkal

peewedd sawejeem sawu 4 gaddu wezzu puifu un atdohd tam, bes ka kwihiti pretti prafs.

Birmdeen 13. Dezember. Zetti un eelas tohti glummi, tà ka irr dascheem baggateem japakriht. Deewa laime, ka rennstelles peefalluschas. Lawlatu pahru starpa gaddahs akzjons, fur seewa fohlitaja un wihrs fittejs. — Arri juhs prezzeti: Effect gudri tà tschuhf-kas, bes wiltus tà ballofchi, fatizzigi un mihligi tà truschinas un falki un nereijatees tà funni un ne-fkrahpaitees tà falki!

Nepprezzat bes patilfchanas,
Nedshwojt bes fatilfchanas,
Kas us zitteem labpraht statta,
Drihs arr firdi faunu matta!

Dhtdeen 14. Dezember. Mahnu tizziba stahw us semmehm seedös, pilssehtàs ta jaw nefs augtus. Pee farkaneem kasarmu schuhneem waltneeks plikku, no pirts isbehguschu arrestantu par kehmu turredams, patriht gihbdams gar semmi un atmohstahs, kad pirmajs scho arr jaw isgehrbis.

Treschdeen 15. Dezember. Nermaldigi wehrfchi melle nermaldigu ehfeli par zetta beedri. Skahde ween, ka pee mums konzihles nemehdj fakaft, us kurreem kahdu par nermaldigu warretu noteift!

Zettortdeen 16. Dezember. Diwi masi wihri ar leelahm muttehm fastrihdahs. Weens usplehsch mutti lihds aufim un runna ar pazeltu balfi: „Tahdam wihram, tà Tu, kas Sibirijs bijis, tur arri waijadsetu palikt.“ Dhts fasperrahs us palkat-kahjahm un atbild: „Nu, bratschin, Lew tas zetsch arr stahw wakkà.“

Peektdeen 17. Dezember. Kahds ismuzzis karrawihrs dabbu atsiht, ka tam wai nu filla-pappu un katta-musikantu ismanniba jeb laime truhst, kaut gan puhrmanna kammanàs fungu drehbes bij pahrgehrbes.

Seitdeen 18. Dezember. Daudj grabpi, prohti putru grabpi, fahi aplam leeliski putroht un freptigi par jaun-mohdes kulturu starratees. Daschas apgaismoschanas fwezzes, kas gan naw no taukeem, fahl kuhpedamas degt.

Sohbugalla fakkami wahrdi.

Senn fakkams wahrds jaw mahja tà:
„Kas dumjsch, tas allasch jafukka!“

Ulliputes, Utopijas-semmi ja kahds useetu,
Al, zit weegleem stilbeem wissi turpu nostreetu!

Behterefta taggad lehta lihds ar wakfa fwezzehm,
Zadeht gaisma lehtata par daschahm zittahm prezzehm.

„Brihwiba miht kalnds,“ tà fakka Schilleris,
Daschs wehrfis biso turpu, bet ne-atrohd to wis.

—r.

Atbildedams redaktehrs A. Leitan.

No Zensures atwehlehts. Ribgà, 16. Dezember 1871.

Driktehts un dabbujams pee biltschu un grammatu-driketaja Ernst Plates, Ribgà, pee Behtera-basnizs.